

DODATEK EUROPEJSKI EUROPA nasz wspólny dom

NR 3,4

SFINANSOWANO Z UDZIAŁEM FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ

CZERWIEC 2003

CZY BĘDZIE WIĘCEJ PRACY

WALKA Z BEZROBOCIEM

- ZATRUDNIENIE -

- PERSPEKTYWY DLA POLSKI

Polityka na rzecz maksymalnie wysokiego poziomu zatrudnienia (zwana w skrócie polityką zatrudnienia) jest jedną z najnowszych form współpracy państw Unii Europejskiej. Wyrosła ona na gruncie polityki społecznej i do niedawna była traktowana jako jej część składowa.

☞ SZERZEJ NA STR. 3

ZATRUDNIENIE W UNI

Polityka zatrudnienia jest stosunkowo nową dziedziną współpracy państw Unii Europejskiej.

Od początku lat dziewięćdziesiątych można zauważyć starania podejmowane przez Wspólnoty w celu stworzenia wspólnej strategii na rzecz zatrudnienia.

☞ SZERZEJ NA STR. 4

COŚ DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Polityka wobec małych i średnich przedsiębiorstw jest jedną z priorytetowych polityk Unii Europejskiej. Przedsiębiorstwa z sektora MSP stanowią najliczniejszą grupę wśród wszystkich przedsiębiorstw działających w UE.

☞ SZERZEJ NA STR. 9-11

POLSKA W STREFIE EURO

Obecnie uwagę społeczeństwa, mediów, a także przedsiębiorców przykuwa kwestia wstąpienia do Unii Europejskiej, które nastąpi w 2004 r. Jednakże już dziś należy pamiętać, że kolejnym krokiem na „drodze Polski do Europy” będzie, choć nie od razu, zamiana złotego na wspólną walutę euro.

☞ SZERZEJ NA STR. 13-15

EKOLOGIA

- POWAŻNE ZADANIE

Czy jesteśmy skazani ... na odpady?

Kto jest odpowiedzialny za problem odpadów?

A co z tzw. odpadami komunalnymi?

Czy w polskich gminach powstaną nowe oczyszczalnie ścieków?

Co to jest „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych”?

Co zyskamy wdrażając „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych”?

Czy poprawi się jakość wody pitnej?

A co z rekreacją?

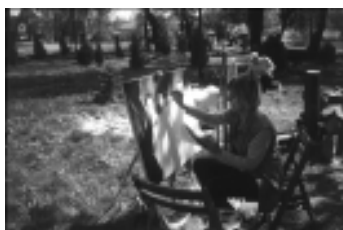
Co to jest sieć „Natura 2000”?

NA TE I INNE PYTANIA ODPOWIEDZI NA STR. 5-7

NOWY FOLDER

W ramach projektu „Dni Europy w gminie Zebrzydowice” Biuro Informacji i Promocji Urzędu Gminy w Zebrzydowicach wydało folder informacyjny przedstawiający godne zwiedzenia obiekty znajdujące się w naszej gminie.

W wydawnictwie przedstawiono również programy współfinansowane przez Unię Europejską, w których uczestniczy gmina Zebrzydowice.

„DNI EUROPY W GMINIE ZEBRZYDOWICE”

Majowej imprezie „Dni Europy w gminie Zebrzydowice” towarzyszył plener malarski i rzeźbiarski - fotoreportaż z komentarzem na stronie 2.

Rzeźby w Zebrzydowicach

Imprezą towarzyszącą „Dniom Europy w gminie Zebrzydowice” był ogólnopolski plener rzeźbiarsko-malarski. To już szósty rok z rzędu gościmy twórców z całej Polski. Tym razem przybyli Małgorzata Jaroma z Białegostoku, Grzegorz Zygmąński z Barcina, Zenon Kaczmarzyk z Ostrowa Wielkopolskiego, Marek Kuś z Jarocina, Marian Mackiewicz z Mazur, Mieczysław Greń z Bielska-Białej oraz Stanisław Drzymota z Oświęcimia. Przez tydzień trwało stukanie dłut, zgrzyt pił i twórczy zapach w zamkowym parku. Rzeźbiarze urzeczni lokalnymi legendami i podaniami wykonali: „Ondraszka porywającą dziewczynę”, „Nimfy wodne”, „Syrena - pół mężczyznę, pół rybę, grającego na harmonii”, „Twarze utopców”. Malarka namalowała „Trzech braci Mattencloitów” właścicieli naszego zamku w przeszłości.

Twórców odwiedziło mnóstwo dzieci i dorosłych, ponieważ pierwszy raz gościli u nas rzeźbiarze. Dziś prace zdobią holl

Gminnego Ośrodka Kultury, gdzie można je podziwiać. Twórcom bardzo podobała się nasza okolica i chętnie przyjechaliby w następnym roku. Wdzięczni władzom naszej gminy, bardzo dziękowali za miłą atmosferę i gościnność Pani dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury Małgorzacie Guz.

M. Piech

WALKA Z BEZROBOCIEM

- ZATRUDNIENIE -

- PERSPEKTYWY DLA POLSKI

Polityka na rzecz maksymalnie wysokiego poziomu zatrudnienia (zwana w skrócie polityką zatrudnienia) jest jedną z najnowszych form współpracy państw Unii Europejskiej. Wyrosła ona na gruncie polityki społecznej i do niedawna była traktowana jako jej część składowa.

Od początku lat dziewięćdziesiątych dało się zauważyć starania podejmowane przez państwa Wspólnoty, które miały na celu stworzenie określonej strategii na rzecz zatrudnienia. Ale dopiero w listopadzie 1997 roku, w Luksemburgu, nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej poświęcone zwalczaniu bezrobocia, za-inicjowało tzw. proces luksemburski, czyli kompleksową strategię Unii Europejskiej w dziedzinie zatrudnienia. Strategia ta zakłada koordynowanie polityki prowadzonej przez państwa członkowskie za pomocą tzw. wytycznych w dziedzinie zatrudnienia (opracowane przez Komisję Europejską) oraz za pomocą krajowych planów działań (przygotowanych przez rządy poszczególnych krajów).

Wytyczne w dziedzinie zatrudnienia, o których mowa, opierają na tak zwanych czterech filarach.

PIERWSZY FILAR - zdolność do uzyskania zatrudnienia

W ramach tego filaru państwa członkowskie Unii Europejskiej zwalczają bezrobocie wśród młodzieży oraz bezrobocie długoterminowe. W tym celu postanowiono, że do roku 2005 wszystkie państwa Piętnastki mają być zdolne do umożliwienia nowego startu młodym ludziom poszukującym pracy, przed upływem 6 miesięcy pozostawania bez pracy, a wszystkim dorosłym przed upływem roku. Ten stan może polegać na podjęciu nauki, przeszkoleniu, praktykach zawodowych, czy uzyskaniu docelowej pracy. Ponadto, w ramach tego filaru mieści się również przechodzenie od pasywnych form zwalczania bezrobocia do form aktywnych. Państwa członkowskie postanowiły stworzyć możliwości korzystania z takich form zwalczania bezrobocia, co najmniej dla 20% bezrobotnych. Jednak działania wyłącznie po stronie rządu nie wystarczą dla uzyskania pożądanego rezultatu. Dlatego zachęca się i angażuje partnerów społecznych do zawierania porozumień, które mają na względzie zwiększenie możliwości szkolenia, zdobywania doświadczeń w pracy, praktyk, a także tworzenie możliwości kształcenia ustawicznego.

DRUGI FILAR - przedsiębiorczość

Założenia tego filaru opierają się na przekonaniu, że drogą do zwalczania bezrobocia jest pobudzanie przedsiębiorczości i tym samym tworzenie nowych miejsc pracy. Dlatego też działania państw Unii Europejskiej zmierzają do ułatwienia podejmowania działalności gospodarczej, między innymi przez lepszy dostęp do kapitału, nowe linie kredytowe, ograniczanie biurokracji i zbędnych formalności, czy ułatwienia podatkowe.

TRZECI FILAR - zdolność adaptacyjna

W tym filarze chodzi przede wszystkim o wypracowanie zdolności przystosowania się do nowych, szybko zmieniających się warunków rynku pracy. W ramach tego filaru dąży się także do zmian organizacji pracy, metod pracy i rodzajów umów o pracę, a także do wypracowania gotowości w organizowaniu oraz uczestniczeniu w odpowiednich szkoleniach.

CZWARTY FILAR - równość szans

Ten element strategii unijnej odnosi się przede wszystkim do zasady równości płci na rynku pracy. Czwarty filar umożliwia wy- równanie szans kobiet na znalezienie pracy, ich aktywizację zawodową, czy powrót do pracy po dłuższej przerwie spowodowanej np. urlopem wychowawczym. To wszystko jest możliwe dzięki rozwojowi sektora usług zapewniających opiekę nad dziećmi - a także dzięki wszelkim szkoleniom i kursom zawodowym. Poza tym w czwartym filarze mieszczą się jeszcze działania na rzecz integracji społecznej i zwiększenia szans na rynku pracy dla osób niepełnosprawnych.

Jeżeli chodzi o stanowisko negocjacyjne Polski w zakresie polityki społecznej i zatrudnienia, to nasz kraj zadeklarował gotowość wdrożenia całości dorobku prawnego Unii Europejskiej w tym obszarze do dnia uzyskania członkostwa. Ustalono jedynie okres przejściowy (31.12.2005) w zakresie minimalnych wymagań bezpieczeństwa i higieny użytkowania sprzętu przez pracowników. Większość zmian w Kodeksie pracy weszła już w życie w styczniu 2002 roku.

Jeżeli chodzi o środki finansowe przeznaczone na realizację europejskiej polityki zatrudnienia, to pochodzą one z funduszy strukturalnych, zwłaszcza z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Ze środków tych dofinansowuje się:

- zawodowe wcielenie na rynek pracy
- ochronę przed długotrwałym bezrobociem
- pomoc młodzieży do 25 roku życia w celu zminimalizowania bezrobocia w tej grupie
- kształcenie, doksztalcanie, przeszkalanie, praktyki i szkolenia wewnątrz zakładowe
- poradnictwo i informację zawodową
- kształcenie kadr ekspertów i personelu dydaktycznego
- walkę z dyskryminacją zawodową
- badania i studia nad rozwojem rynku pracy
- tworzenie nowych miejsc pracy
- promowanie nowych technologii
- pomoc techniczną i środki specjalne
- wspieranie i stabilizację zatrudnienia
- rozbudowę i ulepszanie systemu kształcenia powszechnego
- przystosowanie siły roboczej do zmian w systemie produkcji
- zatrudnionych w małych i średnich przedsiębiorstwach
- pośrednictwo pracy
- grupy społecznie odrzucone-bezdomnych, chorych psychicznie, uzależnionych, azylantów
- projekty pilotażowe w dziedzinie zatrudnienia

Polska wchodząc do Unii Europejskiej zostanie natychmiast objęta pomocą strukturalną, w tym środkami z EFS. Na lata

UNIJNĄ KRESKĄ

2004-2006 nasz kraj może otrzymać, pomoc w łącznej wysokości 1,7 mld euro! Obecnie w Polsce podjęto JUŻ działania na rzecz przygotowania się do przyjęcia środków z Europejskiego Funduszu Społecznego. Przygotowano między innymi Narodową Strategię Wzrostu Zatrudnienia i ROZWOJU Zasobów Ludzkich” (na lata 2004-2006 przewiduje się ogólne wydatki w tym obszarze, łącznie z pomocą unijną, w wysokości 1,8 mld euro) oraz wypracowano szczegółowy opis potencjalnych działań finansowanych z EFS z podziałem na działania centralne i regionalne.

Jeżeli zaś chodzi o samą możliwość zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej, to już obecnie polscy pracownicy mogą legalnie podejmować tam pracę na podstawie umów dwustronnych zawartych między Polską, a poszczególnymi państwami członkowskimi.

Napotykać jednak wiecie trudności, np. związanych z prawem pobytu. W momencie, kiedy nasz kraj stanie się członkiem Unii Europejskiej, ten problem zniknie, ponieważ prawo pobytu w dowolnym kraju Unii wynika z jednej ze swobód Jednolitego Rynku ze swobody przepływu osób (obok swobody przepływu towarów, usług i kapitału). Co to oznacza w praktyce? To, że każdy obywatel Unii Europejskiej może swobodnie przemieszczać się, osiedlać, kształcić, podejmować pracę oraz prowadzić działalność na własny rachunek w dowolnym państwie członkowskim. I będzie traktowany tak samo jak obywatel danego kraju. W odniesieniu do pracowników zasada ta oznacza jednakowe traktowanie obywateli różnych państw Unii Europejskiej m.in. w dostępie do pracy, w zakresie wynagrodzenia, czy warunków pracy. Ponadto polscy pracownicy, którzy po rozszerzeniu Unii podejmą legalną pracę w jednym z państw członkowskich, będą mogli korzystać ze wszystkich praw socjalnych - do zasiłku chorobowego, emerytury, ubezpieczenia. Polskim pracownikom zatrudnionym za granicą nie będzie wolno odmawiać świadczeń bez względu na to, czy w danym kraju przebywają na stałe, czy też czasowo, i co ważne, rodzi-na Polaka legalnie zatrudnionego w państwie unijnym także będzie mogła w pełni korzystać z wszystkich praw socjalnych.

Niektóre kraje Unii, zwłaszcza Austria i Niemcy obawiają się masowego napływu pracowników nowo wstępujących państw. Sytuacja ta sprawiła, że przez pewien czas stosowane będą rozwiązania przejściowe ograniczające swobodę zatrudnienia naszych rodaków w państwach unijnych. Państwa członkowskie Unii Europejskiej mają prawo na podstawie Traktatu Akcesyjnego, ograniczyć dostęp pracowników z Polski do swoich rynków pracy przez dwa pierwsze lata okresu przejściowego. Najpóźniej pod koniec drugiego roku członkostwa obecne

państwa członkowskie Unii mogą wystąpić do Komisji Europejskiej o przedłużenie okresu przejściowego o trzy lata, a gdyby po upływie tego okresu nie ustąpiło zagrożenie destabilizacji rynku pracy, zainteresowane państwa członkowskie będą mogły prosić Komisję o ograniczenie dostępu do ich rynków pracy o kolejne dwa lata.

Okres przejściowy może więc trwać najwyżej siedem lat. Jest to jednak wymiar czysto teoretyczny, bo większość państw członkowskich zapowiedziała, że skróci okres przejściowy lub wręcz odstąpi od jego zastosowania. Gotowość pełnego otwarcia swoich rynków pracy natychmiast po przystąpieniu Polski do Unii zgłosiła już Dania, Holandia, Irlandia, Szwecja i Wielka Brytania, a także związana z Unią Europejską umową o Europejskim Obszarze Gospodarczym - Norwegia.

Również Niemcy i Austria mogą szybko zmienić zdanie, bo unijni eksperci spodziewają się, że w Niemczech brakować będzie co roku 200 tysięcy pracowników. Na koniec warto podkreślić, że po likwidacji dotychczasowych barier (celnych, prawnych, itd.) Polska stanie się krajem bardziej atrakcyjnym dla zagranicznych inwestorów, którzy stworzą u nas nowe miejsca pracy i w ten sposób zmniejszą bezrobocie. Wprawdzie wydajność pracy w Polsce jest około 2-5 raza mniejsza niż w państwach Unii, ale koszt pracy jest aż 7 krotnie niższy. Po 5 latach koszt pracy w Polsce powinien wzrosnąć (powinna wówczas wzrosnąć także płaca realna), nadal jednak będziemy konkurencyjni w porównaniu z innymi państwami.

Agnieszka Szarzec

Przedruk z „Panoramy Góleszowskiej” - czerwiec 2003

ZATRUDNIENIE W UNII

Polityka zatrudnienia jest stosunkowo nową dziedziną współpracy państw Unii Europejskiej.

W Traktacie Amsterdamskim z 2 października 1997 roku znajduje się rozdział (Tytuł VIII - art. 125-130) poświęcony kwestiom zatrudnienia i walki z bezrobociem w UE.

Od początku lat dziewięćdziesiątych można zauważyć starania podejmowane przez Wspólnoty w celu stworzenia wspólnej strategii na rzecz zatrudnienia. W 1993 roku opublikowana została Biała Księga Wspólnot Europejskich „Wzrost, konkurencyjność, zatrudnienie”, w której ustalono kierunki działań zmierzające do walki z bezrobociem. Propozycje Komisji Europejskiej, zaakceptowane przez Radę Europejską w grudniu 1993 roku, uwzględniały współpracę między państwami członkowskimi w dziedzinie edukacji i szkoleń zawodowych, wypracowania standardów w dziedzinie prawa pracy, zwiększenia mobilności pracowników oraz zapewnienia równych szans dla kobiet i mężczyzn w dostępie do rynku pracy. W 1997 roku w Luksemburgu odbył się szczyt Rady Europejskiej poświęcony sprawom zatrudnienia. Od tego momentu datuje się rozpoczęcie tzw. procesu luksemburskiego - czyli realizację kompleksowej strategii UE w dziedzinie zatrudnienia. Strategia zakłada koordynację polityki zatrudnienia państw Wspólnoty za pomocą wytycznych (employment guidelines), opracowywanych przez Komisję Europejską oraz narodowych planów działań konstruowanych na ich podstawie przez same państwa członkowskie.

Cztery filary europejskiej strategii zatrudnienia

Europejska strategia zatrudnienia opiera się na tzw. czterech filarach:

• **Pierwszy filar - Zdolność do uzyskania zatrudnienia**

Odnosi się do bezrobocia długoterminowego, głównie strukturalnego (istnieje w przypadku niedopasowania struktury wy-

UNIJNĄ KRESKĄ

kształcenia ludności w stosunku do potrzeb rynku pracy) i bezrobocia wśród młodzieży. Państwa członkowskie zobowiązały się do 2005 roku osiągnąć zdolność do umożliwiania tzw. nowego startu wszystkim młodym ludziom poszukującym pracy, przed upływem sześciu miesięcy poszukiwania pracy, a w przypadku osób dorosłych przed upływem roku. „Nowy start” może polegać na umożliwieniu osobom bezrobotnym udziału w różnego rodzaju szkoleniach, praktykach zawodowych, jak również w znalezieniu pracy itp.

W ramach pierwszego filaru strategii zatrudnienia zakłada się też przejście od pasywnych form zwalczania bezrobocia do tzw. form aktywnych. Chodzi tu przede wszystkim o zaangażowanie partnerów społecznych we współpracę z instytucjami rządowymi. Celem tej współpracy jest tworzenie możliwości kształcenia ustawicznego oraz praktyk zawodowych dla osób pozostających bez pracy.

Kolejnym elementem strategii są działania zmierzające do poprawy jakości systemów kształcenia oraz polegające na dostosowaniu profilu i zakresu nauczania do zmieniających się potrzeb rynku pracy.

• Drugi filar - Przedsiębiorczość

Zakłada się, że drogą do zwalczania bezrobocia jest pobudzanie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach poprzez ułatwienia podatkowe, kredyty na rozwój firm oferowane przez Europejski Bank Inwestycyjny, ograniczanie biurokracji itp. Ważnym elementem tej strategii jest również promowanie samozatrudnienia poprzez różnego rodzaju ułatwienia fiskalne i logistyczne.

• Trzeci filar - Zdolność adaptacyjna

Chodzi tu przede wszystkim o wypracowanie zdolności przystosowawczych do nowych warunków rynku pracy, zarówno po stronie pracowników, jak i pracodawców, jak również o zmiany w zakresie technologii, organizacji pracy, rodzajów umów o pracę oraz podejmowaniu szkoleń, a w niektórych przypadkach przekwalifikowania pracowników i dostosowania umiejętności do potrzeb rynku pracy.

• Czwarty filar - Równość szans

Ten element strategii odnosi się przede wszystkim do zasady niedyskryminacji na rynku pracy ze względu na płeć. Statystyki bezrobocia prowadzone od wielu lat w państwach UE wskazują na przewagę bezrobotnych kobiet wśród ogółu bezrobotnych. Strategia ma umożliwić wyrównanie szans kobiet na znalezienie pracy np. poprzez rozwój sektora usług opieki nad dziećmi, rozwój szkoleń ułatwiających aktywizację zawodową kobiet oraz programy ułatwiające kobietom powrót do pracy po dłuższej przerwie, spowodowanej np. urlopem wychowawczym.

Poza kwestiami dotyczącymi wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, w czwartym filarze znajdują się również sprawy dotyczące integracji społecznej i zwiększenia szans na zatrudnienie dla osób niepełnosprawnych.

Środki finansowe na realizację europejskiej polityki zatrudnienia pochodzą przede wszystkim z funduszy strukturalnych. Podstawowy fundusz przeznaczony na realizację polityki strukturalnej to Europejski Fundusz Społeczny. Środki tego funduszu przeznaczane są m.in. na projekty zwalczające długotrwałe bezrobocie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, szczególnie osób młodych, wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz ułatwianie pracownikom przystosowanie się do zmian środowisku pracy, tj. postęp technologiczny, informatyzacja.

Europejski Fundusz Socjalny, zgodnie z zarządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE, będzie głównym elemen-

tem finansowania europejskiej polityki socjalnej w latach 2000-2006.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej dysponują programem MISEP (Mutual Information system on employment policies) - System wzajemnego informowania się o polityce zatrudnienia oraz programem SYSDM (European system of documentation on employment) - Europejski system dokumentacji zatrudnienia.

W styczniu 2000 roku został powołany Komitet ds. Zatrudnienia, w skład którego wchodzi po dwóch przedstawicieli z każdego państwa członkowskiego UE. Głównym zadaniem tej instytucji jest działalność doradcza i koordynująca w obszarze polityki zatrudnienia.

PYTANIA DO EKSPERTA - OCHRONA ŚRODOWISKA W ZWIĄZKU Z PRZYSTĄPIENIEM POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Czy jesteśmy skazani ... na odpady?

Prawodawstwo unijne, które zostało już wdrożone do prawa polskiego, ustala ścisłą hierarchię sposobów postępowania z odpadami. Należy więc przede wszystkim działać na rzecz zapobiegania ich powstawaniu lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego wpływu na środowisko. Ponieważ jednak nie da się całkowicie

zapobiec ich powstawaniu, absolutnym priorytetem jest recykling, czyli odzyskiwanie z odpadów substancji lub materiałów i ich ponowne wykorzystanie. Odpady, których nie dało się poddać odzyskowi, należy unieszkodliwiać zgodnie z zasadami ochrony środowiska. Jednym ze sposobów unieszkodliwiania odpadów jest ich spalanie, które podlega przepisom o ochronie środowiska, określającym w sposób wyjątkowo rygorystyczny m. in. poziom emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza (np. norma emisji tlenku węgla - 100 mg/m³). Nie może być przecież tak, by walka z zanieczyszczeniami sama powodowała jeszcze większe spustoszenie w naszym naturalnym środowisku.

Kto jest odpowiedzialny za problem odpadów?

Główna odpowiedzialność spoczywa na producentach. To przecież oni - wytwarzając i wprowadzając na rynek produkty w różnego rodzaju opakowaniach (tekturowych, aluminiowych, plastikowych), a także produkty, zawierające substancje szko-

UNIJNĄ KRESKĄ

dliwe dla środowiska (np. kwas siarkowy w akumulatorach, freon w lodówkach) - przy okazji produkują odpady. Obowiązujące już w Polsce prawo europejskie zmusza ich więc do ustalenia takich procedur produkcyjnych, by produkty szkodliwe, a także opakowania można było poddać procesowi recyklingu. Jest to zasada tzw. „rozszerzonej odpowiedzialności producenta”.

Dla każdego rodzaju opakowania oraz dla produktów, które zostały objęte odpowiednimi przepisami istnieją określone poziomy odzysku i recyklingu (np. w przypadku opakowań z tworzyw sztucznych przedsiębiorca musi poddać recyklingowi odpady powstałe z opakowań z tworzyw sztucznych w wysokości 10% masy wprowadzonych przez niego opakowań na rynek). Przedsiębiorca, który nie osiągnie wymaganych poziomów odzysku i recyklingu odpadów zobowiązany jest do zapłacenia opłaty produktowej (np. w przypadku opakowań z tworzyw sztucznych - 2,50 zł za każdy nie poddany recyklingowi kilogram tych opakowań).

A co z tzw. odpadami komunalnymi?

Ustawa o odpadach dotyczy wszystkich posiadaczy odpadów, a więc także nas, zwykłych ludzi. Bez zmiany naszych nawyków (jak wrzucanie wszystkich odpadów do jednego kosza) ograniczanie ilości powstających odpadów oraz zapewnienie ich powtórnego wykorzystania będzie trudne do osiągnięcia. Selektywna zbiórka odpadów (segregowanie odpadów) komunalnych umożliwi m. in. odzysk surowców wtórnych tj., szkła, makulatury czy tworzyw sztucznych oraz poddanie kompostowaniu odpadów organicznych, które ulegają biodegradacji. W ten sposób znacznie ograniczona zostanie ilość odpadów składowanych na składowiskach, a otaczające nas środowisko naturalne będzie chronione.

Czy w polskich miastach powstaną nowe oczyszczalnie ścieków?

Unijna dyrektywa dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nakłada na nas obowiązek wyposażenia wszystkich tzw. „aglomeracji” (powyżej 2000 mieszkańców) w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków komunalnych.

Wstępnie oszacowano, że takich aglomeracji jest w Polsce około 1500; w około 500 aglomeracjach oczyszczalnie ścieków komunalnych odpowiadają wymaganiom Unii Europejskiej.

Na dostosowanie oczyszczalni ścieków komunalnych do standardów unijnych mamy czas do końca 2015r. W ciągu 12 lat niezbędna będzie budowa, rozbudowa bądź modernizacja oczyszczalni ścieków w około 1000 aglomeracji. To jednak nie wszystko - w około 400 aglomeracjach konieczna jest budowa, a w około 1100 rozbudowa lub modernizacja kanalizacji.

Koszt wyposażenia aglomeracji w oczyszczalnie ścieków komunalnych i systemy kanalizacji zbiorczej oszacowano wstępnie na około 7,5 mld euro (30 mld zł). Większość środków będzie pochodziła z unijnego Funduszu Spójności.

Co to jest „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych”?

Aby spełnić wymagania Unii Europejskiej w zakresie wyposażenia aglomeracji w oczyszczalnie ścieków komunalnych i kanalizację, Minister Środowiska sporządzi „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych”, który zostanie zatwierdzony do końca 2003r. przez Radę Ministrów. Zakłada on budowę tysiąca nowych oczyszczalni ścieków, co pozwoli na całkowite wyeliminowanie wprowadzanych do wód powierzchniowych (rzek, jezior, morza) nieoczyszczonych ścieków z miast i innych aglomeracji. Wpłynie to na poprawę jakości wód powierzchniowych, będących jednym z głównych źródeł wody ujmowanej dla celów komunalnych. Program ten będzie realizowany przez samorządy lokalne przy współpracy z Ministerstwem Środowiska.

Co zyskamy wdrażając „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych”?

W wyniku realizacji Programu uporządkowana zostanie gospodarka ściekowa w aglomeracjach, zwiększona zostanie dostępność Polaków do usług kanalizacyjnych. Realizacja Programu wpłynie na poprawę warunków sanitarnych w aglomeracjach. Program pobudzi także inwestycje i ożywi rynek pracy.

Czy poprawi się jakość wody pitnej?

W Polsce, tak jak i w Unii, zapewnienie czystej i zdrowej wody dla ludności, wymaga kompleksowych rozwiązań, które się wzajemnie uzupełniają. Jednym z podstawowych działań jest zapobieganie zanieczyszczeniom już „u źródła”, tj. eliminowanie substancji niebezpiecznych zagrażających życiu i zdrowiu ludzi w procesach technologicznych zakładów przemysłowych lub na etapie wprowadzania ścieków przemysłowych do kanalizacji komunalnej, a na pewno przed wprowadzeniem ich do wód powierzchniowych. Zrealizowanie tych działań możliwe będzie w wyniku wprowadzenia szeregu regulacji prawnych dostosowanych do wymogów unijnych.

Realizacja „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” przyczyni się znacząco do poprawy stanu czystości wód powierzchniowych, będących jednym z głównych źródeł wody pitnej.

Już dziś, w trosce o społeczeństwo Polski zostały wprowadzone nowe standardy jakości wód powierzchniowych pozytywnie do przygotowania wody do spożycia, które są zgodne z normami europejskimi. W oparciu o powyższe standardy wyznaczone zostaną na mapach wody spełniające nowe wymagania i tylko te wody będą pobierane na cele zaopatrzenia ludności. Dzięki temu będziemy mogli mieć pewność, że woda, którą pijemy jest najwyższej jakości.

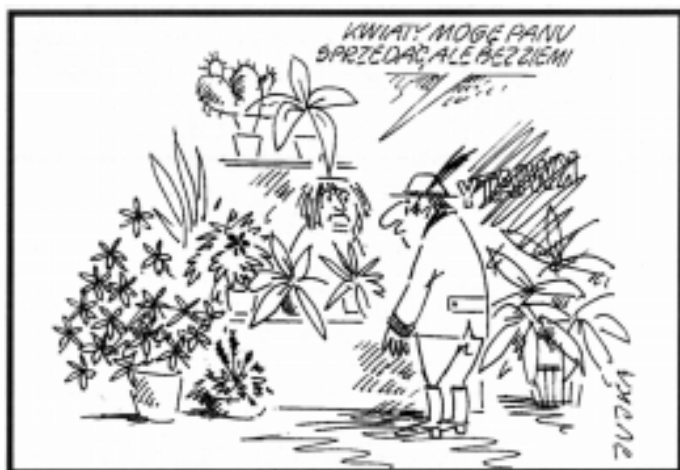
A co z rekreacją?

Wody powierzchniowe to nie tylko ważne źródło wody pitnej. To także miejsce letniego wypoczynku, kąpieli, uprawiania sportów wodnych.

Przystosowując nasze prawo do regulacji wspólnotowych wprowadzone już zostały europejskie standardy bakteriologiczne oraz fizykochemiczne dla tych wód. W miejsce rutynowego pobierania i badania próbek wody wprowadzono obecnie wymóg, by miejsce pobierania próbek kontrolnych było ustalone za każdym razem indywidualnie w odniesieniu do konkretnego kąpieliska czy akwenu sportowego.

Wprowadzono także regulację, zobowiązującą lokalne władze do podawania do publicznej wiadomości stanu czystości wody w kąpieliskach, znajdujących się na ich terenie.

UNIJNĄ KRESKĄ

Nie zapomniano o rybach. Ich środowisko naturalne stało się przedmiotem osobnych uregulowań prawnych, uwzględniających zasadę zrównoważonego rozwoju. Zapewniają one rybom ochronę przed zanieczyszczeniami niebezpiecznymi przede wszystkim dla nich, co w konsekwencji jest korzystne także dla konsumentów ryb. Utrzymanie tych standardów i procedur zapewni nam optymalne warunki zdrowotne w czasie letniego wypoczynku nad wodą.

Co to jest sieć „Natura 2000”?

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw Unii. Jej celem jest ochrona cennych przyrodniczo regionów oraz zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt.

Nasz wkład do sieci Natura 2000 będzie znaczny. Polska ma powody do dumy, gdyż nasza przyroda nierzadko ma unikatowy charakter: dziewicze puszcze, nieobecne gdzie indziej gatunki zwierząt i roślin, dzikie i niedostępne miejsca, tak rzadkie w Europie.

Na wybranych do ochrony terenach będzie obowiązywała zasada poszanowania własności. Gdy zaistnieje konieczność wyłączenia obszarów z użytkowania gospodarczego, właścicielom oraz użytkownikom gruntów będą przyznawane odpowiednie rekompensaty finansowe. Walory przyrodnicze wielu atrakcyjnych krajobrazów obszarów pozwolą na rozwój turystyki w regionach dotkniętych bezrobociem.

POLITYKA STRUKTURALNA UNII EUROPEJSKIEJ

Unia Europejska prowadzi politykę strukturalną w celu zwiększenia spójności gospodarczej i społecznej. Taki właśnie termin możemy znaleźć w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską (1957). W traktacie znalazły się pierwotnie zapisy o utworzeniu pierwszych funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Jako polityka prowadzona wspólnie przez kraje członkowskie pojawiła się ona dopiero w 1972 roku. Trzy lata później powstał kolejny fundusz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Środki przeznaczone na działania strukturalne przez długi czas (do połowy lat osiemdziesiątych) stanowiły bardzo niewielki procent budżetu UE – do 12%). Dopiero w połowie lat osiemdziesiątych dostrzeżono niekorzystne skutki dysharmonijnego rozwoju.

W Jednolitym Akcie Europejskim (1986) wprowadzono wtedy cały rozdział poświęcony „Spójności gospodarczo-społecznej”. Jest w nim mowa o konieczności zlikwidowania dysproporcji i zacofania niektórych regionów UE i o środkach do tego służących. W efekcie reformy polityki strukturalnej, która nastąpiła trzy lata później, budżet działań strukturalnych znacznie się zwiększył, a w 1999 roku wynosił on już 35 % całego budżetu. Wprowadzono również wtedy procedury współpracy pomiędzy władzami regionalnymi, krajowymi i organami UE pozwalające na lepsze rozplanowanie, skoordynowanie i efektywne wykorzystanie pomocy. Kolejne zmiany nastąpiły w 1993 roku, kiedy to na mocy Traktatu o Unii Europejskiej (1992) powstał Fundusz Spójności, odrębny instrument pomocy strukturalnej kierowany do najbiedniejszych krajów. Wtedy też w grupie funduszy strukturalnych pojawił się Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa. Ustalanie kolejnej perspektywy finansowej (2000-2006) było kolejną okazją do wprowadzenia zmian do polityki strukturalnej.

Polityka strukturalna prowadzona jest wspólnie z krajami członkowskimi. Oznacza to w praktyce, że państwa opracowują wspólnie z Komisją Europejską plany i zakres pomocy udzielanej przez UE.

Podstawowymi instrumentami pomocy w ramach polityki strukturalnej są fundusze strukturalne. Z ich budżetów kierowane jest wsparcie na programy krajowe - 94%, inicjatywy wspólnotowe – 6%. Dodatkowym instrumentem pomocy jest Fundusz Spójności, czasowy instrument, który ma pomóc przy realizacji największych inwestycji w najuboższych krajach UE. Ważnym uzupełnieniem pomocy UE są krajowe środki (budżet centralny i samorządowy), które stanowią minimum 15% całej pomocy.

POLITYKA STRUKTURALNA UE OPIERA SIĘ NA CZTERECH FUNDUSZACH STRUKTURALNYCH:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - EFRR

EFRR powstał w 1975 roku. Celem jego działalności jest zmniejszanie dysproporcji w rozwoju pomiędzy regionami Unii Europejskiej. Pomoc dla regionów polega na:

- a) inwestycjach (pozwalających utrzymać lub tworzyć stałe miejsca pracy), np.:
 - poprawa otoczenia firm i podwyższenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
 - pobudzanie rozwoju badań i nowych technologii
 - wsparcie finansowe dla MŚP
- b) rozwijaniu infrastruktury (np. budowa dróg, sieci telekomunikacyjnych), która:
 - wspomaga rozwój ekonomiczny regionu
 - prowadzi do tworzenia nowych miejsc pracy
 - przyczynia się do rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej
 - osłabia skutki peryferyjnego położenia regionu
 - służy dywersyfikacji działalności gospodarczej
- c) wspieraniu lokalnych inicjatyw rozwojowych (np. organizacji wspierających przepływ nowych technologii lub ułatwiających dostęp do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw).

UNIJNĄ KRESKĄ

Poza działaniami finansowanymi bezpośrednio w regionach, z budżetu EFRR finansowane są inicjatywy wspólnotowe – INTERREG (współpraca transgraniczna i międzyregionalna) oraz URBAN (rewitalizacja obszarów miejskich). EFRR to największy, pod względem budżetu, z funduszy strukturalnych.

2. Europejski Fundusz Społeczny - EFS

EFS powstał na mocy Traktatów Rzymskich w 1960 roku i współfinansuje działania krajów członkowskich UE w dziedzinie polityki zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich. Pomoc podobnie jak w przypadku pozostałych funduszy koncentruje się na najbiedniejszych regionach. Fundusz winien wspierać działania zorientowane na zapobieganie i przeciwdziałanie bezrobociu oraz na rozwijaniu potencjału kadrowego, integrację społeczną rynku pracy w celu promocji wzrostu poziomu zatrudnienia, równości szans mężczyzn i kobiet, harmonijnego i trwałego rozwoju oraz spójności ekonomicznej i społecznej. Fundusz winien w szczególności wspierać działania podejmowane w ramach realizacji Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz ogłaszanych corocznie Wytycznych w Sprawie Zatrudnienia. Finansowanych jest pięć obszarów wsparcia:

- Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- Kształcenie ustawiczne
- Doskonalenie kadr gospodarki i rozwój przedsiębiorczości
- Aktywizacja zawodowa kobiet

W obrębie wymienionych obszarów wsparcia promowane są lokalne porozumienia na rzecz zatrudnienia oraz wymiar społeczny i aspekt zatrudnienia w ramach społeczeństwa informatyzowanego m. in. poprzez zapewnienie równego dostępu do udogodnień i korzyści, jakie niesie informatyzacja. Fundusz ma przyczyniać się również do promowania równości szans mężczyzn i kobiet jako założenie włączone do wszystkich działań.

Wspierane są również rozwiązania systemowe w zakresie zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich (np. systemy szkoleń zawodowych, doskonalenie nauczycieli i trenerów). Ponadto EFS finansuje funkcjonowanie inicjatywy EQUAL.

3. Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej - EFOiGR

EFOiGR powstał w 1964 roku na mocy Traktatów Rzymskich. Sam fundusz podzielony jest na Sekcję Orientacji i Sekcję Gwarancji. Jedynie ta pierwsza jest zaliczana do funduszy strukturalnych. Jego zadaniem jest wspieranie transformacji struktury rolnictwa oraz pomoc w rozwoju obszarów wiejskich. Zakres pomocy jest bardzo szeroki i może obejmować:

- Poprawę funkcjonowania gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw rolno-spożywczych,
- Pobudzaniu produkcji żywnościowej,
- Trwałym rozwoju lasów,
- Polepszaniu warunków pracy,
- Tworzeniu nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich,
- Dywersyfikacji działalności gospodarczej na wsi,
- Zachowaniu i promocji walorów naturalnych regionu i rolnictwa.

4. Finansowy Instrument Ukierunkowania Rybołówstwa – FIUR

FIUR powstał w 1993 roku w ramach kolejnej reformy funduszy strukturalnych. Finansuje inicjatywy służące restrukturyzacji rybołówstwa i upraw wodnych. Celem finansowanych projektów powinno być dążenie do uzyskania równowagi w środowisku morskim. Pomoc dla tego sektora polega na:

- Finansowaniu odnowienia floty rybackiej i modernizacji kutrów,
- Pomocy w dostosowaniu połowów do wymogów rynku,
- Tworzeniu małych jednostek rybołówstwa przybrzeżnego i wspólnych przedsiębiorstw,
- Rekompensowaniu czasowego zaprzestania działalności,
- Pomocy w zachowaniu fauny i flory przybrzeżnej,
- Ulepszenia wyposażenia portów,
- Poprawy przetwórstwa i marketingu owoców morza,

Oprócz tego możliwe będzie uzyskanie wsparcia z Funduszu Spójności. Fundusz ten ma na celu wzmocnienie gospodarczej i społecznej spójności państw UE, a z jego środków współfinansowane są wydatki o charakterze infrastrukturalnym z dziedziny transportu oraz ochrony środowiska naturalnego, w krajach, w których poziom PKB na jednego mieszkańca jest niższy niż 90% średniej dla całej UE.

ZASADY DZIAŁANIA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

Polityka strukturalna UE jest oparta na następujących zasadach:

1. **Koncentracji** - środki płynące z Unii Europejskiej są przeznaczone dla regionów, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej; do tej grupy kwalifikują się regiony objęte pomocą w ramach celów funduszy strukturalnych
2. **Partnerstwa** - wertykalnego, czyli współpracy Komisji Europejskiej z odpowiednimi władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi; dzięki temu środki pomocowe kierowane są do obszarów, które potrzebują największego wsparcia oraz horyzontalnego, czyli prowadzenia konsultacji władz samorządowych i rządowych z partnerami społecznymi najbardziej zainteresowanymi planowanymi działaniami, co zwiększa efektywności i celowość pomocy.
3. **Programowania** (planowania) – pomoc przeznaczona jest na program trwałego rozwiązywania problemów danej gałęzi gospodarki lub danego regionu, w praktyce oznacza to konieczność formułowania wieloletnich planów rozwoju gospodarczego i wykorzystania środków publicznych; plany te opracowywane są w drodze konsultacji partnerskich (p. wyżej)
4. **Kompatybilności** (zgodności) z zapisami traktatów, celami i instrumentami innych wspólnych polityk (przede wszystkim konkurencji) oraz z wytycznymi ochrony środowiska.
5. **Współfinansowania** (dodatkowości) – oznacza, że dofinansowanie z UE ma uzupełniać fundusze z budżetu krajowego; nie mogą ich więc zastępować; rozmiary współfinansowania UE są jasno określone i wynoszą najczęściej:

- Do 75% dla regionów celu 1 (w tym nie mniej niż 50 % pomocy publicznej)

UNIJNĄ KRESKĄ

• Do 50% i co najmniej 25% środków publicznych wydatków w regionach celu 2 i 3.

W wypadku inwestycji generującej przychody:

• Infrastruktura – do 40% (regiony celu 1) i do 25% (regiony celu 2)

• Przedsiębiorstwo – do 35% kosztów (regiony celu 1) lub do 15% (regiony celu 2), z możliwością podniesienia o 10% w wypadku finansowania małych lub średnich przedsiębiorstw.

6. **Pomocniczości** (subsydiarności) – nie jest bezpośrednio zasadą polityki strukturalnej; jest to natomiast podstawowa zasada funkcjonowania UE; władze wyższego szczebla nie mogą podejmować działań w sprawach, których załatwienie leży w gestii władz niższego szczebla; na tej zasadzie opierają się stosunki pomiędzy Komisją Europejską a państwami członkowskimi i regionami.

INICJATYWY WSPÓLNOTOWE

Nie należy ich mylić z programami wspólnotowymi (wewnętrznymi UE). Są to specjalne instrumenty pomocy, których zadaniem jest finansowanie działań istotnych już nie dla jednego regionu czy kraju, lecz UE jako całości. Z tego też powodu są one opracowywane przez Komisję Europejską w porozumieniu z krajami członkowskimi. Inicjatywy wspólnotowe są realizowane przez poszczególne Dyrekcje Generalne Komisji Europejskiej. W latach 1994-99 funkcjonowało aż 13 takich inicjatyw. Obecnie w ramach ostatniej reformy funduszy ich liczbę zmniejszono do 4:

INTERREG – największa z inicjatyw (pod względem udziału w środkach – 50 % środków na inicjatywy wspólnotowe); jej celem jest zacieśnianie więzi międzyregionalnych w Unii, szczególnie na terenach przygranicznych; jest ona finansowana przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; w jej ramach funkcjonują 3 grupy działań:

a) Integracja regionów przygranicznych

b) Współpraca ponad regionalna

c) Usprawnienie technik i polityki rozwoju regionalnego poprzez współpracę międzynarodową i międzyregionalną (dotyczy też współpracy z krajami kandydującymi do UE)

URBAN – rewitalizacja obszarów miejskich, zagrożonych lub dotkniętych zjawiskami strukturalnego bezrobocia i przejawami patologii społecznej; jest ona finansowana również przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

LEADER+ - jest kontynuacją inicjatywy LEADER, która zajmowała się pomocą w rozwoju obszarów wiejskich; finansowana przez Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej

EQUAL – ma finansować projekty wyrównujące szanse na rynku pracy; szczególną troską objęte są te grupy, które z różnych względów mają utrudniony dostęp do pracy (np. kobiety, młodzież, mniejszości narodowe, niepełnosprawni); jest ona finansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Polityka wobec małych i średnich przedsiębiorstw jest jedną z priorytetowych polityk Unii Europejskiej. Przedsiębiorstwa z sektora MSP stanowią najliczniejszą grupę wśród wszystkich przedsiębiorstw działających w UE. W 1998 r. małe i średnie przedsiębiorstwa stanowiły 99,8% wśród 19,4 milionów wszystkich zarejestrowanych w Unii, w tym ponad 90% to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 10 osób. Ich średnie obroty wynosiły około 500 tys. euro. Około 66% miejsc pracy w sektorze prywatnym UE jest tworzonych w MŚP.

Połowa wszystkich inwestycji pochodzi również z sektora MŚP.

Sytuacja w Polsce przedstawia się podobnie. Blisko 99% przedsiębiorstw działających w Polsce to małe i średnie przedsiębiorstwa, które tworzą miejsca pracy dla 58% wszystkich zatrudnionych. Sektor ten tworzy prawie połowę polskiego produktu krajowego brutto.

Z myślą o małych i średnich przedsiębiorstwach zarówno Komisja Europejska, jak i odpowiedzialne za ten sektor w Polsce Ministerstwo Gospodarki opracowały szereg programów, które mają przyczynić się do podniesienia konkurencyjności przedsiębiorstw i zwiększenia ich udziału w tworzeniu miejsc pracy.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) dzielą się według przyjętej w Unii Europejskiej klasyfikacji na trzy grupy (te same zasady klasyfikacji przyjęto również w Polsce):

- przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające mniej niż 250 pracowników i osiągające roczny obrót mniejszy od 40 milionów euro

- przedsiębiorstwa małe, zatrudniające mniej niż 50 pracowników i nie przekraczające 7 milionów euro rocznego obrotu

- mikroprzedsiębiorstwa, czyli firmy zatrudniające do 10 pracowników z rocznym obrotem nie większym niż 2 miliony euro.

W sektorze MSP obowiązuje także zasada, że firma nie należąca do tej kategorii może posiadać nie więcej jak 25 proc. udziałów w innej firmie zaliczanej do grupy małych i średnich przedsiębiorstw.

Do grupy najmniejszych należy w krajach Unii Europejskiej ponad 90 procent przedsiębiorstw, z czego prawie połowa to firmy jednoosobowe. Przedsiębiorstwa bardzo małe (do 10 zatrudnionych) tworzą jedną trzecią miejsc pracy w sektorze MSP – głównie w budownictwie, handlu, hotelarstwie i gastronomii, usługach finansowych i handlu nieruchomościami.

Przedsiębiorstwa najmniejsze, często o charakterze rodzinnym, są najliczniej reprezentowane w państwach południowej Europy (Grecja, Hiszpania i Włochy), natomiast na północy liczniejsze są przedsiębiorstwa średniej wielkości.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej niewątpliwie spowoduje zaostrzenie konkurencji. Jednak obawy, że nasi producenci jej nie wytrzymają, są z pewnością nadmierne.

Polska już obecnie zajmuje siódme miejsce na liście światowych dostawców towarów do Unii i nic nie wskazuje na to, aby pozycja naszego kraju pogorszyła się po pełnym włączeniu go do jednolitego rynku UE. Odwrotnie, przystąpienie do Unii pod wieloma względami poprawi pozycję naszych przedsiębiorców na unijnym rynku, bo polskie towary nie będą już wówczas podlegały

UNIJNĄ KRESKĄ

unijnym restrykcjom ochronnym (np. postępowaniom antydumpingowym).

Polscy przedsiębiorcy będą natomiast mogli korzystać ze wspólnotowych instrumentów wsparcia eksportu na rynki krajów trzecich. Dotyczy to przede wszystkim artykułów rolnych i przetworzonych towarów rolnych.

Członkostwo w UE wzmocni również naszą pozycję w stosunkach z krajami trzecimi i spowoduje, że w ramach swojej polityki handlowej będą one musiały traktować Polskę tak samo jak innych członków Wspólnoty. Ma to szczególne znaczenie zwłaszcza w stosunkach z tymi krajami, które w wymianie handlowej z Polską próbują wykorzystywać swoją mocniejszą pozycję.

Włączenie Polski do jednolitego europejskiego rynku, zdaniem ekspertów, może stanowić szansę także dla tych MSP, które odznaczają się konkurencyjnością eksportową, a tylko w niewielkim stopniu zagrożone są konkurencją w imporcie. Dotyczy to m. in. tartaków, firm produkujących meble, płyty drewnopodobne, metalowe wyroby gotowe.

Jednak polscy przedsiębiorcy muszą już teraz kłaść większy nacisk na inne elementy swej oferty niż tylko konkurencyjne ceny, bo z czasem koszty pracy w naszym kraju nieuchronnie wzrosną. Coraz większe znaczenie będzie więc miała jakość produktów, ich unikalność, rodzaj więzi z odbiorcami itp. Z tego właśnie powodu w rządowej polityce wobec MSP priorytetową rangę otrzymało wspieranie jakości i nowych technologii.

Traktat o Wspólnocie Europejskiej zabrania władzom państwowym, regionalnym, a także lokalnym subwencjonowania przedsiębiorców, bo stwarzałoby to przywileje dla niektórych firm lub branż, a tym samym naruszałoby zasadę równości konkurencji.

Jednak od generalnego zakazu udzielania przedsiębiorcom pomocy publicznej dopuszczalne są odstępstwa. W szczególności dozwolone jest udzielanie przedsiębiorcom pomocy publicznej w trzech przypadkach:

1) zakaz nie dotyczy pomocy regionalnej dla najuboższych regionów Wspólnoty. Firmom z regionów, w których produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca jest niższy od 75 proc. średniej dla całej UE, przysługuje pomoc na inwestycje do maksymalnej wysokości 35 proc. wartości początkowej inwestycji, a w przypadku firm małych i średnich - do 45 proc. Pomoc może być wykorzystana na pobudzanie rozwoju firm i tworzenie nowych miejsc pracy.

2) dopuszcza się dofinansowanie niektórych wyznaczonych przez Wspólnotę celów. Chodzi o promowane przez Wspólnotę przedsięwzięcia służące ochronie środowiska, zwięks-

szaniu zatrudnienia, rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzeniu prac badawczo-rozwojowych i szkoleń, a także ratowaniu i restrukturyzacji przedsiębiorstw zagrożonych upadłością.

Dotacje te obwarowane są jednak szczegółowymi warunkami. I tak np. pomoc na ratowanie przedsiębiorstw może być udzielana jedynie w formie gwarancji pożyczki lub komercyjnie oprocentowanej pożyczki i tylko w wysokości niezbędnej do ratowania firmy.

3) dopuszcza się pomoc sektorową dla konkretnych branż zaliczanych do tzw. sektorów wrażliwych. Należą do nich przemysł włókien sztucznych, motoryzacyjny, stoczniowy, stalowy, a także transport. Także i tutaj, tak samo jak w przypadku pomocy regionalnej i celowej, sformułowane zostały szczegółowe warunki pomocy przedsiębiorcom.

Przykładowo, pomoc dla przemysłu motoryzacyjnego, hutniczego i włókien sztucznych musi być powiązana ze zmniejszeniem potencjału produkcyjnego i powinna być przeznaczona na prace badawczo-rozwojowe oraz ochronę środowiska.

W Unii Europejskiej działa system podwójnej kontroli: Komisja Europejska sprawdza zasadność pomocy publicznej zarówno na etapie planowania, jak i wykorzystywania. W przypadku wykrycia niedozwolonej pomocy państwa członkowskie mają obowiązek egzekwowania od przedsiębiorców zwrotu otrzymanej pomocy wraz z odsetkami. Ponieważ ekonomiczny ciężar odpowiedzialności za działania urzędów państwowych został w tym przypadku przerzucony na przedsiębiorców, w ich interesie leży upewnienie się, że udzielona im pomoc została zakwalifikowana przez Komisję Europejską jako zgodna z unijnym prawem.

W poszczególnych krajach Unii Europejskiej występują znaczne różnice w finansowaniu działalności małych i średnich przedsiębiorstw.

Na przykład we Francji i Hiszpanii stosowane są liczne programy finansowego wsparcia MSP, natomiast w innych, przykładem może być Szwecja, preferowana jest polityka nieingerencji administracji w funkcjonowanie rynku.

Różnice dotyczą też udziału pochodzenia kapitału inwestowanego w rozwój MSP. W Holandii działa rozbudowany system rządowych gwarancji kredytowych, w Niemczech mały biznes w większym stopniu jest finansowany z kredytów komercyjnych, natomiast w Belgii czy Portugalii istnieje tendencja do finansowania inwestycji własnym kapitałem.

W Austrii wsparcie ze strony państwa jest stosunkowo niewielkie, a pomoc w postaci kapitału początkowego ogranicza się do dość wąskiej grupy przedsiębiorstw tzw. innowacyjnych lub szybko się rozwijających.

Również ustawodawstwo niemieckie nie przewiduje wspierania MSP w takim zakresie, jak np. we Francji czy krajach śródziemnomorskich. Polityka państwa koncentruje się na wspieraniu innowacyjności i podnoszenia poziomu kwalifikacji w przedsiębiorstwach we wschodnich landach (obszar b. NRD), jednak bezpośrednie wsparcie z budżetu nie jest duże.

W finansowaniu projektów wspomagających nowe przedsiębiorstwa istotną rolę odgrywa w Niemczech kapitał prywatny, zwłaszcza szybko rozwijające się fundusze typu venture capital (fundusze ryzyka kapitałowego). Pod względem finansowania przedsięwzięć gospodarczych przez takie fundusze Niemcy zajmują pierwsze miejsce w Europie.

Państwem, w którym przedsiębiorcom udziela się wyjątkowo dużej pomocy finansowej, jest Hiszpania. Jest to możliwe dzięki znacznym środkom przekazywanym przez Unię Europejską za pośrednictwem funduszy strukturalnych, które mają wyrównywać dysproporcje w rozwoju europejskich regionów.

UNIJNA KRESKA

Hiszpańska polityka gospodarcza nastawiona jest na restrukturyzację tzw. przemysłów tradycyjnych, tworzenie nowych przedsiębiorstw oraz ekspansję już istniejących firm. Wobec MSP rząd hiszpański stosuje przeszło trzydzieści różnych narzędzi wsparcia. Skala udzielanej przedsiębiorstwom pomocy finansowej sięga 50 proc. całkowitej wartości inwestycji, przy czym pomoc przyznawana jest w formie bezzwrotnej albo kredytów o zerowym lub preferencyjnym oprocentowaniu.

Podobnie wygląda sytuacja MSP w Grecji. Polityka wspierania regionów mniej rozwiniętych oraz tworzenia nowych miejsc pracy realizowana jest w szczególności poprzez dopłaty do nowo zakładanych firm, a rozpoczynające działalność małe przedsiębiorstwo może uzyskać dofinansowanie sięgające 160 tys. euro.

W niektórych krajach stosujących subwencje dla przedsiębiorców pojawiły się jednak zastrzeżenia wobec tego rodzaju polityki. Na przykład w Finlandii zakwestionowano skuteczność systemu subsydiów udzielanych przedsiębiorcom przez ministerstwo przemysłu i handlu. Badania wykazały bowiem, że dochodziło do zastępowania środków obrotowych kapitałem z uzyskiwanych dotacji. W szczególności krytykowano przyznawanie wielokrotnych subsydiów tym samym odbiorcom (25 proc. odbiorców pomocy konsumowało 80 proc. całości przyznanych środków).

Głównym instrumentem wsparcia finansowego małych przedsiębiorstw na szczeblu Wspólnoty są pożyczki udzielane przez Europejski Bank Inwestycyjny, który finansuje jedną trzecią udzielanych w Unii kredytów o wartości 8,3 mld euro. Z pożyczek tych korzysta ponad 49 tys. przedsiębiorstw, w przytłaczającej większości zatrudniających mniej niż 50 pracowników.

Korzystanie przez polskie małe i średnie przedsiębiorstwa ze środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej wynika z następujących faktów:

- funkcjonowania w Polsce programów przedakcesyjnych,
- możliwości udziału w programach wewnętrznych UE,
- uruchomieniu wybranych instrumentów finansowych, pierwotnie stworzonych w UE.

Jeśli dodamy do tego jeszcze wszystkie możliwości, jakie zostały stworzone przez instytucje polskie, otrzymujemy kilkadziesiąt form pomocy finansowej, informacyjnej, doradczej i szkoleniowej, z jakich mogą skorzystać polscy przedsiębiorcy.

Poniżej przedstawiono wymienione wcześniej rodzaje programów dla małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, które są finansowane ze środków Unii Europejskiej.

Fundusze przedakcesyjne są najważniejszą pod względem ilości przekazywanych środków, bezzwrotną pomocą finansową dla Polski. Istnieją trzy takie fundusze: Phare, SAPARD oraz ISPA.

PROGRAM PHARE

Program Phare w części przewidzianej dla małych i średnich przedsiębiorstw jest zarządzany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, (Al. Jerozolimskie 125/127, 02-017 Warszawa, tel. sekretariat: (022) 699 7044/45, e-mail: biuro@parp.gov.pl, <http://www.parp.gov.pl>

Przedsiębiorcy mogą skorzystać z następujących bezzwrotnych dotacji, które pochodzą ze środków Phare:

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych - wysokość dotacji od 5.000 do 50.000 euro, do 25% kosztów inwestycji, reszta musi

pochodzić ze środków własnych przedsiębiorcy i kredytu bankowego;

- dotacja w ramach Programu Rozwoju Przedsiębiorstw - do 60% kosztów usług doradczych, od 1.500 do 5.000 euro dla przedsiębiorcy;

- dotacja w Programie Rozwoju Nowych Przedsiębiorstw Internetowych - współfinansowanie kosztów usług doradczych świadczonych przez akredytowanych konsultantów, w wysokości do 60% kosztów poniesionych przez przedsiębiorcę do 5.000 euro na przedsiębiorstwo; sześciomiesięczne współfinansowanie kosztów operacyjnych związanych z fazą rozpoczynania działalności gospodarczej, do 25% kosztów. Wysokość dotacji w tym przypadku może wynosić od 3.000 do 10.000 euro;

- dotacje w Programie Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych - do 60% poniesionych kosztów usług związanych z realizacją planu rozwoju eksportu w przedsiębiorstwie - do 15.000 euro.

Ponadto PARP realizuje program dotacji i usług szkoleniowo-informacyjnych, które zostały opracowane przez Ministerstwo Gospodarki i są finansowane ze środków budżetu państwa:

- dotacja na szkolenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej - przeznaczona na finansowanie części kosztów uczestnictwa przedsiębiorcy w szkoleniu z zakresu zarządzania, marketingu, finansowania rozwoju, prawa; do 60% ceny netto szkolenia, nie więcej niż 1.000 PLN na jedno szkolenie, i nie więcej niż 5.000 PLN w ciągu roku kalendarzowego;

- dotacja na szkolenia przygotowujące do uczestnictwa w rynku kapitałowym - to jest finansowanie części kosztów usług doradczych związanych z dopuszczeniem akcji emitowanych przez przedsiębiorcę do publicznego obrotu; do 60% kosztów usług, w kwocie nie większej niż 100.000 PLN;

- dotacja na uzyskanie certyfikatu - finansowanie do 60% kosztów usług doradczych i szkoleniowych w zakresie projektowania i wdrażania systemów zarządzania jakością środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy, oraz części kosztów audytu certyfikacyjnego, wykonanego przez jednostkę certyfikującą akredytowaną przez PARP; nie więcej niż 20.000 PLN dla małego przedsiębiorcy i 25.000 PLN dla średniego przedsiębiorcy w przypadku usług doradczych, i 6.000 PLN dla małego przedsiębiorcy oraz 12.000 PLN dla średniego przedsiębiorcy w przypadku audytu certyfikacyjnego.

- dotacje dla organizacji wspierających przedsiębiorczość;
- bezpłatne doradztwo - mali i średni przedsiębiorcy mają okazję do 10 godzin bezpłatnego doradztwa w Punktach Konsultacyjno - Doradczych, z zakresu prowadzenia przedsiębiorstwa.

UNIJNĄ KRESKĄ

Wszyscy zainteresowani wymienionymi dotacjami powinni zwracać się do Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie lub do Regionalnych Instytucji Finansujących, które działają we wszystkich województwach.

SAPARD

W ramach programu SAPARD Polska będzie otrzymywać około 168 mln euro rocznie. Celem programu jest poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego, poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich. Program przeznaczony jest przede wszystkim dla rolników, niemniej niektóre dotacje mogą zainteresować małych i średnich przedsiębiorców działających na terenach wiejskich:

Działanie 1 - dotacje SAPARD na przetwórstwo i marketing produktów rolnych i rybnych;

Działanie 4 - dotacja SAPARD na tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Instytucją zarządzającą programem SAPARD jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), Al. Jana Pawła II 70, 00-175 Warszawa, tel. (022) 860 2890, <http://www.arimr.gov.pl>. Infolinia: SAPARD: 0-800 38 00 84. Szczegółowe informacje można również uzyskać w regionalnych oddziałach ARiMR.

ISPA

W ramach tego programu nie przewiduje się bezpośrednich działań na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce. Należy jednak zwrócić uwagę, że duże projekty infrastrukturalne, jakie będą współfinansowane z tego programu, będą wymagały udziału podmiotów wykonawczych, którymi mogą być małe i średnie przedsiębiorstwa. Oczywiście korzyścią dla mieszkańców regionu, w tym przedsiębiorców, będzie zrealizowana inwestycja np.: obwodnica wokół miasta, fragment drogi szybkiego ruchu, poprawa nawierzchni ulic, oczyszczalnia ścieków czy usprawniony system kanalizacyjny. Oprócz korzyści dla wszystkich użytkowników, firmy wykonawcze (budowlane, transportowe i niektóre usługowe) będą mogły uczestniczyć w przetargach na realizację poszczególnych etapów prac.

Programy wewnętrzne UE

Ważną formą pomocy, z jakiej mogą korzystać polskie instytucje i przedsiębiorstwa, jest możliwość udziału w wewnętrznych programach Unii Europejskiej. Do niedawna były to programy tylko dla krajów członkowskich UE, ale od kilku lat również zainteresowani z krajów stowarzyszonych z UE mogą brać w nich udział. Aby wziąć udział w takim programie rząd polski musi opłacić składkę członkowską. Programy te finansują najczęściej projekty realizowane jednocześnie przez wnioskodaw-

ców z różnych krajów oraz ułatwiają dostęp przedsiębiorców do informacji.

Należy zaznaczyć, że programy wewnętrzne UE są przede wszystkim programami współpracy a nie programami pomocowymi w potocznym tego słowa znaczeniu. Udział w nich nie jest panaceum na kłopoty finansowe instytucji czy przedsiębiorstwa, niemniej ułatwia sfinansowanie międzynarodowego projektu edukacyjnego, badawczego czy technologicznego.

Najważniejszym z punktu widzenia polityki Komisji Europejskiej wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw jest Wieloletni Program na Rzecz Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości 2001 - 2005. Jego najważniejszym elementem jest funkcjonowanie w Polsce sieci 12 ośrodków Euro Info Centre, <http://www.euroinfo.org.pl> Inne programy wewnętrzne UE, w których mogą uczestniczyć przedsiębiorcy to:

6 Program Ramowy UE, dofinansowanie projektów badawczych w celu wzmocnienia zdolności technologicznych małych i średnich przedsiębiorstw oraz ułatwienie dostępu do najnowszych technologii. Kontakt: Krajowy Punkt Kontaktowy przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN, ul. Świętokrzyska 21, 00-049 Warszawa, tel./fax: (022) 828 5370, <http://www.npk.gov.pl>

Program Leonardo da Vinci, fundusze są przeznaczone na promocję i poprawę jakości kształcenia zawodowego poprzez wymianę doświadczeń i innowacji między uczestnikami (wymiany i staże, projekty pilotażowe, projekty językowe, badania i analizy). Kontakt: Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr. Fundusz Współpracy, ul. Górnośląska 4a, 00-444 Warszawa, tel.: (022)6253937,622 1991, e-mail: bkkk@cofund.org.pl, <http://www.bkkk-cofund.org.pl>

Program na rzecz racjonalnego wykorzystania energii SAVE/ALTENER, propaguje wykorzystanie racjonalnych źródeł energii oraz racjonalne gospodarowanie energią. Kontakt: Krajowa Agencja Poszanowania Energii, ul. Nowogrodzka 35/41, 00-950 Warszawa, tel.: (022) 622 4389, kontakt: Joanna Napiórkowska, <http://www.kape.gov.pl>

Kredyty ze środków finansowych instytucji UE

Unia Europejska wspiera również rozwój przedsiębiorstw za pośrednictwem instytucji finansowych. Europejski Bank Inwestycyjny (<http://www.eib.org.pl>) czyli jedna z instytucji Wspólnot Europejskich, przeznacza swoje zasoby finansowe na kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Kredyty pochodzące ze środków EBI są udzielane w Polsce przez następujące banki:

- BRE Bank SA (Commerzbank Group),
- BPH PBK SA,
- Bank Handlowy w Warszawie SA,
- ABN Amro Bank (Polska) SA,
- Kredyt Bank SA,
- Citileasing Sp. z o. o.,
- BRE Leasing Sp. z o. o.

Kredyt mogą uzyskać ci z przedsiębiorców, którzy prowadzą rachunek bankowy w danym banku.

Również Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju stworzył instrumenty finansowe z myślą o małych i średnich przedsiębiorcach. SME Finance Facility to kredyty, które są w Polsce udzielane przez cztery banki:

- Bank Zachodni WBK SA,
- ING Bank Śląski SA,
- Fortis Bank Polska SA,
- Pekao SA.

Kredyty te również są udzielane przedsiębiorcom, którzy posiadają konta bankowe w wyżej wymienionych bankach.

UNIJNĄ KRESKĄ

W Polsce jest zarejestrowanych ponad 3 miliony małych i średnich przedsiębiorstw. Nie jest możliwe aby każde z tych przedsiębiorstw znalazło formę wsparcia idealnie nadającą się do wykorzystania w aktualnej sytuacji. Na pewno jednak każda z przedstawionych ofert znajdzie zainteresowanie wśród przedsiębiorców.

Obecnie uwagę społeczeństwa, mediów, a także przedsiębiorców przykuwa kwestia wstąpienia do Unii Europejskiej, które nastąpi w 2004 r. Jednakże już dziś należy pamiętać, że kolejnym krokiem na „drodze Polski do Europy” będzie, choć nie od razu, zamiana złotego na wspólną walutę euro. Polska przystępując do Unii Europejskiej (UE) zobowiąże się jednocześnie do wstąpienia do Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW), zwanej potocznie strefą euro lub eurolandem. I choć nie jest z góry określone w jakim okresie po wstąpieniu do UE nowy kraj członkowski ma przystąpić do UGW, to prawo wspólnotowe (przepisy wprowadzone na podstawie Traktatu z Maastricht do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską nie daje nowym członkom UE możliwości nieprzystąpienia do strefy euro w ogóle.

Unia Gospodarcza i Walutowa (ang. Economic and Monetary Union) funkcjonuje od 1 stycznia 1999 roku, kiedy to jedenaście państw Unii Europejskiej- Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia i Włochy -zostało włączonych do jednawalutowego obszaru (dwa lata później dołączyła do nich Grecja). Istotą utworzenia UGW jest ustanowienie jednolitej waluty euro na jej obszarze i zastąpienie nią walut narodowych krajów, które do UGW dołączyły. Konsekwencją tego jest prowadzenie jednolitej polityki monetarnej przez Europejski Bank Centralny (ECB). Od początku 2002 r. na obszarze „dwunastki” funkcjonuje waluta euro w obrocie gotówkowym, wcześniej przez dwa lata euro znajdowało się jedynie w obrocie bezgotówkowym.

Najbardziej namacalną konsekwencją przystąpienia Polski do eurolandu będzie zamiana złotego na wspólną walutę euro, zarówno w obrocie bezgotówkowym (banki, rachunki bankowe) jak i gotówkowym (nowe banknoty i monety euro zastąpią dotychczasowe złówki). Jednakże oprócz zastąpienia w portfelach złotych przez euro, z przystąpieniem do strefy euro wiązać się będą istotne konsekwencje dla polskiej gospodarki, a w szczególności dla funkcjonowania przedsiębiorstw. Przystąpienie Polski do Unii Gospodarczej i Walutowej oznaczać będzie zmianę otoczenia gospodarczego, w którym działają polskie firmy, i choć po przebyciu drogi do UGW czeka Polskę nagroda w postaci korzyści ekonomicznych, to najpierw będziemy musieli ponieść pewne koszty, nie wspominając o trudnościach, które też czekają na nas na tej drodze.

Korzyści dla gospodarki polskiej wynikające z przystąpienia do strefy euro. Przystąpienie do strefy euro wiązać się będzie z istotnymi korzyściami dla gospodarki polskiej. Do najważniejszych z nich należą:

- wzrost stabilności gospodarki dzięki przyłączeniu się do stabilnego organizmu gospodarczego - strefy euro,
- wzrost dynamiki inwestycji dzięki bezpiecznemu dostępowi do zasobów oszczędności zamożnych krajów strefy euro,
- wzrost obrotów w handlu zagranicznym dzięki eliminacji ryzyka kursowego i większemu rynkowi zbytu.

Bez wątpienia już samo przystąpienie Polski do Unii Europejskiej spowoduje, że nasza gospodarka stanie się znacznie bardziej przewidywalna pod względem politycznym i ekonomicznym, niemniej akcesja do strefy euro powinna tę stabilność jeszcze bardziej ugruntować. Integracja z eurolandem, strefą gospodarczą o wiarygodnej polityce monetarnej i fiskalnej, pozwoli polskiej gospodarce na „import” stabilności gospodarczej i wiarygodności międzynarodowej. Tak jak w przypadku krajów takich jak Włochy czy Grecja, integracja Polski ze strefą euro zwiększy przewidywalność polityki gospodarczej Polski, co spowoduje spadek tzw. „premii za ryzyko” inwestycji w naszym kraju, wymaganej przez inwestorów zagranicznych. Dzięki temu nastąpi obniżenie krajowych stóp procentowych, niższy koszt obsługi długu publicznego oraz zadłużenia przedsiębiorstw. Nawiasem mówiąc już dziś odczuwamy pozytywne efekty zbliżającej się perspektywy przystąpienia Polski do UE i UGW – wzrastają oceny wiarygodności kredytowej Polski przyznawane przez międzynarodowe agencje oceniające bezpieczeństwo inwestycji w danym kraju, co powoduje, że polskie podmioty ponoszą niższy koszt kredytu zapożyczając się za granicą. Jednakże te pozytywne efekty w pełni objawią się jednak dopiero w momencie przystąpienia Polski do UGW.

Dodatkowo po przystąpieniu do UGW istotnie zmniejszy się narażenie polskiej gospodarki na destabilizujący wpływ spekulacyjnego kapitału zagranicznego. W dzisiejszych warunkach globalnego rynku finansowego, niewielka i relatywnie słaba gospodarka Polski, narażona jest na destrukcyjny wpływ bardzo ruchliwego krótkoterminowego kapitału zagranicznego. Kapitał ten w okresach optymizmu i koniunktury masowo napływa do gospodarki finansując jej potrzeby inwestycyjne, jednakże równie gwałtownie, pod wpływem niekorzystnych informacji, może nagle z gospodarki odpłynąć. Tak gwałtowne ruchy kapitału spekulacyjnego mogą zachwiać stabilnością gospodarki, nawet przyczyniając się do kryzysu walutowego a w konsekwencji recesji i kryzysu bankowego. W ostatnich dwóch dekadach kryzysy takie wielokrotnie dotykały kraje z grupy tzw. „rynków wschodzących” (do których Polska należy) m.in. kraje Azji Południowo-Wschodniej, Meksyk, Brazylię czy ostatnio Argentynę. Wstępując do strefy euro i zamieniając złotego na euro, gospodarka polska zapewni sobie niejako tarczę ochronną przed atakami kapitału spekulacyjnego. Także i w tym przypadku należy zauważyć że perspektywa przystąpienia do UE i strefy euro spowodowała, że ostatni kryzys argentyński, który tak niekorzystnie odbił się na gospodarkach Brazylii czy Turcji, właściwie nie miał wpływu na kondycję gospodarek czy rynków finansowych w Polsce, Czechach czy na Węgrzech, krajów już

UNIJNĄ KRESKĄ

teraz bezpieczniejszych w oczach inwestorów ze względu na perspektywę wstąpienia do UE i UGW.

Zatem połączenie bardziej przewidywalnej polityki gospodarczej wynikającej z przystąpienia do UGW wraz z tarczą ochronną przed spekulacyjnym kapitałem międzynarodowym, powinny zdecydowanie zwiększyć stabilność gospodarki polskiej. Należy jednak zauważyć, że paradoksalnie szczególnie trudnym dla polskiej gospodarki może być okres pomiędzy przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej a przed wstąpieniem do strefy euro. Wtedy polska gospodarka może być szczególnie narażona na niekorzystne skutki masowego napływu kapitału portfelowego, wynikającego ze wzrostu wiarygodności inwestycyjnej Polski i spekulacji inwestorów zagranicznych na dalszy spadek stóp procentowych (tak jak to miało miejsce w przypadku Finlandii po jej akcesji do U E). Jednym ze skutków ubocznych tego napływu kapitału może być znaczące wzmocnienie kursu złotego, co osłabi konkurencyjność polskiego eksportu na rynkach zagranicznych. Zatem część ekonomistów obawiając się takiego scenariusza opowiada się za maksymalnym skróceniem okresu przebywania Polski poza strefą euro.

Z powyższymi korzyściami blisko związany jest kolejny argument za przystąpieniem do strefy euro - możliwość osiągnięcia wyższej dynamiki inwestycji finansowanych dzięki dostępowi do zasobów finansowych krajów strefy euro po niższych niż w Polsce stopach procentowych i bez ryzyka wybuchu kryzysu walutowego. Aby nadrobić dystans do wysoce uprzemysłowionych krajów świata, Polska musi osiągnąć znaczący wzrost gospodarczy rzędu 5-7% rocznie. Jednakże tak wysokie tempo wzrostu gospodarczego wymaga znacznej skali inwestycji, które z kolei wymagają odpowiednio dużej ilości oszczędności w gospodarce. Niestety polskie przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe nie oszczędzają na tyle dużej części swych dochodów by zapewnić dostateczną ilość funduszy, które w całości pokryłyby potrzeby inwestycyjne naszej gospodarki. Zatem gospodarka musi importować oszczędności z krajów, które dysponują nimi w nadmiarze (m.in. z krajów Unii Europejskiej), czyli innymi słowy musi zadłużać się za granicą. Oczywiście już od dawna podmioty gospodarcze zaciągają dług za granicą jednakże w związku z tym, że dług ten denominowany jest w walucie obcej, dla przedsiębiorstwa jest on obciążony ryzykiem walutowym. Także dla gospodarki jako całości wzrost zadłużenia zagranicznego jest niebezpieczny, gdyż może stanowić jedną z przyczyn wspomnianego powyżej, panicznego odpływu inwestorów zagranicznych z gospodarki, co grozi kryzysem walutowym. Po wstąpieniu do UGW, dzięki zastąpieniu złotego przez euro, wzrost zadłużenia za-

granicznego denominowanego w euro nie będzie, tak jak dotychczas, groził gospodarce kryzysem walutowym, a polskie przedsiębiorstwa zaciągając kredyty w euro, będą mogły bezpiecznie korzystać z oszczędności zagranicznych finansując swoje potrzeby inwestycyjne po niższych stopach procentowych i bez ryzyka kursowego. Jak argumentuje profesor Stanisław Gomułka, w tym aspekcie przystąpienie do strefy euro powinno być szczególnie korzystne dla przedsiębiorstw będących własnością polską gdyż „oszczędności zagraniczne mogłyby być i prawdopodobnie byłyby wykorzystywane przede wszystkim przez przedsiębiorstwa będące własnością polską w celu uzupełnienia finansowania inwestycji z zysków własnych. Nie dzieje się tak (obecnie) (...), ponieważ ryzyko kursowe kredytowania się w euro jest szczególnie wysokie w przypadku przedsiębiorstw, które sprzedają swe produkty i usługi głównie na rynkach krajowych, a te akurat przedsiębiorstwa są własnością polską”

WZROST HANDLU ZAGRANICZNEGO

Kolejnym korzystnym aspektem przystąpienia Polski do strefy euro są korzyści dla rozwoju handlu zagranicznego z krajami tej strefy. Udział krajów należących do strefy euro łącznie stanowił w 2001 r. prawie 60% naszego eksportu i 50% naszego importu, zatem już obecnie kontakty handlowe między Polską a krajami strefy euro są bardzo silne, a po wstąpieniu do UE i UGW powinny się jeszcze umocnić. Zastąpienie złotego przez euro oznaczać będzie wyeliminowanie ryzyka walutowego w transakcjach handlowych z partnerami ze strefy euro. To zaś, zgodnie z teorią ekonomii potwierdzoną badaniami empirycznymi, powinno dodatkowo zwiększyć korzyści w handlu zagranicznym wynikając z przystąpienia Polski do strefy wolnego handlu, jakim jest Unia Europejska stanowiącego rynek zbytu o potencjale gospodarczym oraz liczbie ludności zbliżonym do USA.

Wszystkie wymienione powyżej czynniki łącznie: wzrost stabilności gospodarki, możliwość korzystania z nadwyżek finansowych krajów strefy euro po niskich stopach procentowych i bez ryzyka kursu walutowego, a także wzrost integracji handlowej z krajami UGW powinny przyczynić się do osiągnięcia wyższego tempa wzrostu gospodarczego przy zachowaniu stabilności gospodarki zarówno w aspekcie wewnętrznym (niska inflacja) jak i zewnętrznym (niskie ryzyko kryzysu walutowego).

Jakie są koszty uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej?

Oprócz opisanych powyżej korzyści związanych z przystąpieniem do strefy euro, należy zdawać sobie sprawę z faktu, iż proces akcesji do UGW nie jest pozbawiony ryzyka i nie odbędzie się bez kosztów, które gospodarka i przedsiębiorstwa poniosą. Podstawowym dylematem związanym z wstąpieniem do UGW będzie ustalenie najbardziej odpowiedniego momentu akcesji Polski do UGW, tak by ryzyko oraz koszty z nią związane były jak najmniejsze, a gospodarka jak najpełniej wykorzystała zalety wstąpienia do strefy euro.

Najpoważniejsze ryzyko wynikające ze zbyt wczesnej zmiany złotego na euro polega na możliwości wystąpienia okresu spowolnienia gospodarczego będącego konsekwencją nie przygotowania gospodarki do funkcjonowania w sztywnym gorsecie polityki monetarnej i fiskalnej, który narzuca swym członkom Unia Gospodarcza i Walutowa. Zamieniając złotego na euro polska gospodarka zostanie pozbawiona możliwości prowadzenia niezależnej polityki monetarnej i kursowej biorącej pod uwagę specyficzne potrzeby naszej gospodarki. Po wstąpieniu do UGW stopy procentowe dla Polski, tak jak

UNIJNĄ KRESKĄ

dla całej strefy euro, będą ustalane przez Europejski Bank Centralny, a przy ustalaniu ich wysokości EBC będzie brał pod uwagę przede wszystkim stan gospodarki strefy euro jako całości, a w mniejszym stopniu - stan pojedynczych gospodarek. Tym samym istotne jest by przed wstąpieniem do eurolandu polska gospodarka osiągnęła dostateczny stopień zbieżności z innymi gospodarkami UGW, by stopy procentowe wyznaczane dla całej strefy były odpowiednie także dla Polski. Dodatkowo wyzbywając się samodzielnej polityki stóp procentowych i kursu walutowego pozbawiamy się instrumentów (np. dewaluacji kursu złotego), które pomogłyby gospodarce w sytuacjach tzw. szoków zewnętrznych (np. w postaci kryzysu gospodarczego w Rosji), które w większym stopniu wpływałyby negatywnie na gospodarkę polską niż na gospodarki innych członków UGW.

Istotną kwestią związaną z przystąpieniem do strefy euro jest też ustalenie poziomu kursu walutowego, po jakim nastąpi zamiana złotego na euro. Jeśli nastąpi to w momencie zbyt silnego kursu złotego wobec euro, efektem może być pogorszenie konkurencyjności gospodarki polskiej, niwelujące korzyści dla polskiego eksportu wynikające z przystąpienia do strefy euro. Dlatego toczy się szeroka dyskusja ekspercka, jaki poziom kursu złotego wobec euro jest adekwatny do tzw. fundamentów gospodarki, a tym samym najodpowiedniejszy do zamiany złotego na euro. Narodowy Bank Polski reprezentuje w tej dyskusji pogląd, że głównym czynnikiem determinującym poziom kursu zamiany złotego na euro powinien być rynek finansowy, z kolei Ministerstwo Finansów chciałoby osłabienia kursu złotego przed wstąpieniem do strefy euro, dzięki aktywnej polityce kursowej, która mogłaby polegać na przykład na interwencjach banku centralnego na rynku walutowym.

Kiedy zatem do strefy euro?

Według opublikowanego w październiku 2002r. stanowiska grupy roboczej Narodowego Banku Polskiego i Ministerstwa Finansów pracującej nad strategią integracji Polski z Unią Gospodarczą i Walutową celem strategicznym Polski jest przystąpienie do UGW tak szybko jak to będzie możliwe po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Według wypowiedzi przedstawicieli NBP i rządu takim najwcześniejszym terminem jest 2006 r. Oznacza to konieczność spełnienia tzw. kryteriów z Maastricht, wymagających odpowiednio niskiego poziomu inflacji, stóp procentowych, deficytu budżetowego i długu publicznego oraz stabilności kursu walutowego już w 2005 r. Zwolennicy szybkiego wstąpienia Polski do strefy euro eksponują przede wszystkim argument dotyczący wzrostu stabilności gospodarki polskiej po przystąpieniu do strefy euro oraz ryzyko destabilizacji gospodarki w wyniku zawirowań kursu złotego w okresie pozostawania poza UGW.

Z drugiej strony część polskich ekonomistów, wskazuje na nieprzygotowanie polskiej gospodarki do ostrych wymogów unii walutowej oraz obecne przewartościowanie kursu złotego wobec euro, postulując opóźnienie akcesji do UGW do momentu osiągnięcia pełniejszej realnej konwergencji gospodarki polskiej i eurolandu i osiągnięcia kursu złotego wobec euro poprawiającego konkurencyjność polskiej gospodarki wobec strefy euro. Podobne stanowisko prezentują przedstawiciele instytucji unijnych.

Niezależnie od tego czy uda się w 2005 roku spełnić kryteria z Maastricht (wielu ekspertów ma co do tego wątpliwości) i czy wstąpimy do strefy euro już w 2006 roku czy parę lat później, już dziś konieczne jest podjęcie reform strukturalnych gospodarki (w tym przede wszystkim rynku pracy i finansów publicznych). Reformy te powinny poprawić konkurencyjność gospodarki polskiej, tak by wstąpiwszy do strefy euro jak najlepiej wykorzystać szansę z nią związane. Jednakże w tym wypadku koszty przedsięwzięcia na poziomie mikro będą inwestycją, która w pełni zaoowocuje wtedy, gdy znajdziemy się już w strefie euro.

MINI-REFERENDUM W KACZYCACH GŁOSOWANIE W NASZEJ SZKOLE

Gorąca atmosfera, burzliwe dyskusje i przystrojone wnętrza szkoły ... to znak, że nadszedł czas, kiedy to my - uczniowie - możemy wyrazić swoją opinię na temat integracji Polski z UE.

3 czerwca 2003 roku w naszej szkole odbyło się prapreferendum unijne. O godzinie 8.30 hymnem narodowym rozpoczęliśmy imprezę. Krótkie przemówienie jednej z koleżanek - **Sylwii Wenglorz** wprowadziło nas w problematykę unijną, przedstawiało jej historię i procesy integracyjne. „*Oda do radości*” zakończyła audycję. W tym dniu jedno z pomieszczeń naszego gimnazjum zamieniło się w lokal wyborczy, a aula w miejsce zabaw i rozrywek. Głosowali wszyscy uczniowie. Jak w każdym referendum nad ważnością wyborów czuwała Komisja Referendalna w składzie: **Irena Kula, Iwona Gabzdyl, Zbigniew Hojka, Izabela Czaja, Martyna Drózd oraz Barbara Kasprzak**. W tym samym czasie klasy

pierwsze zmagaly się z przygotowanymi wcześniej konkursami o tematyce europejskiej - ich zadaniem było rozwiązać krzyżówkę, narysować plakat symbolizujący wejście Polski do UE oraz ułożyć wiersz przedstawiający Polskę jako kraj w pełni zasługujący na wejście do UE. Następnie do konkursów przystąpiły klasy II. Miały one m. in. przedstawić graficznie wizję Polski z XXI wieku jako kraju wiodącego w UE. W czasie, gdy klasy II odpowiadały na pytanie referendalne, do konkursów przygotowywały się klasy III. Musieli wykazać się znajomością podstawowych pojęć związanych z UE i wykorzystując swą wyobraźnię - uzupełnić listę optymistycznych dla Polski wróżb. Bezkonkurencyjna okazała się klasa III b.

Podsumowano wyniki referendum. Dla nikogo nie były one większym zaskoczeniem. Osób uprawnionych do głosowania spośród gimnazjalistów i nauczycieli było 225 (w referendum udział wzięło 186 osób). Tylko jeden głos okazał się nieważny. Za przystąpieniem Polski do UE oddano 140 głosów, a przeciwko 45.

W czasie trwania referendum na łączniku zorganizowana została wystawa dotycząca kultury regionalnej. W działalność tą zaangażowały się: **Katarzyna Górecka, Dorota Gabzdyl, Edyta Czaja, Wioleta Brachaczek, Anna Grzeszczak oraz Ela Ganczar**.

„Lokal referendalny” odwiedził wójt Gminy Zebrzydowice **Andrzej Kondziołka**, który pochwalił naszą młodzież za zaangażowanie i podkreślił wagę czynnego uczestnictwa w życiu publicznym. Wręczył także nagrody zwycięzcom konkursów. **Po zakończeniu imprezy członkowie Szkolnego Klubu Europejskiego „EUROFANI” wyjechali do Cieszyna, gdzie miało miejsce „Wielkie Budzenie”**. Warto również wspomnieć, że w przeddzień referendum trzyosobowa ekipa wzięła udział w cieszyńskich spotkaniach z byłym marszałkiem Sejmu Śląskiego - **Janem Olbrychtem**.

W tym samym dniu w pracowni komputerowej można było odwiedzić unijny punkt informacyjny. Młodzież gimnazjalna mogła skorzystać z publikacji elektronicznych oraz licznych książek, biuletynów i ulotek.

Nad całością imprezy czuwały: **mgr Wiesława Wołoszyn - Oczadły oraz mgr Maria Wawrzyczek**.

Ola Macura i Agata Demska

POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

Wydawca - Gmina Zebrzydowice, 43-410 Zebrzydowice, ul. Księdza Janusza 6. Redaktor Naczelny: Marcin Ślęk, redaguje zespół.
Redakcja: Urząd Gminy Zebrzydowice, 43-410 Zebrzydowice, Księdza Janusza 6, tel. (0-32) 4693 307, fax (0-32) 4693 266.
Skład i druk: INTERFON Sp. z o. o. 43-400 Cieszyn, ul. Olszaka 5, tel. (0-33) 8510 543, fax (0-33) 8511 643.

Współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu TERAZ INTEGRACJA - projekt: Dni Europy w gminie Zebrzydowice.